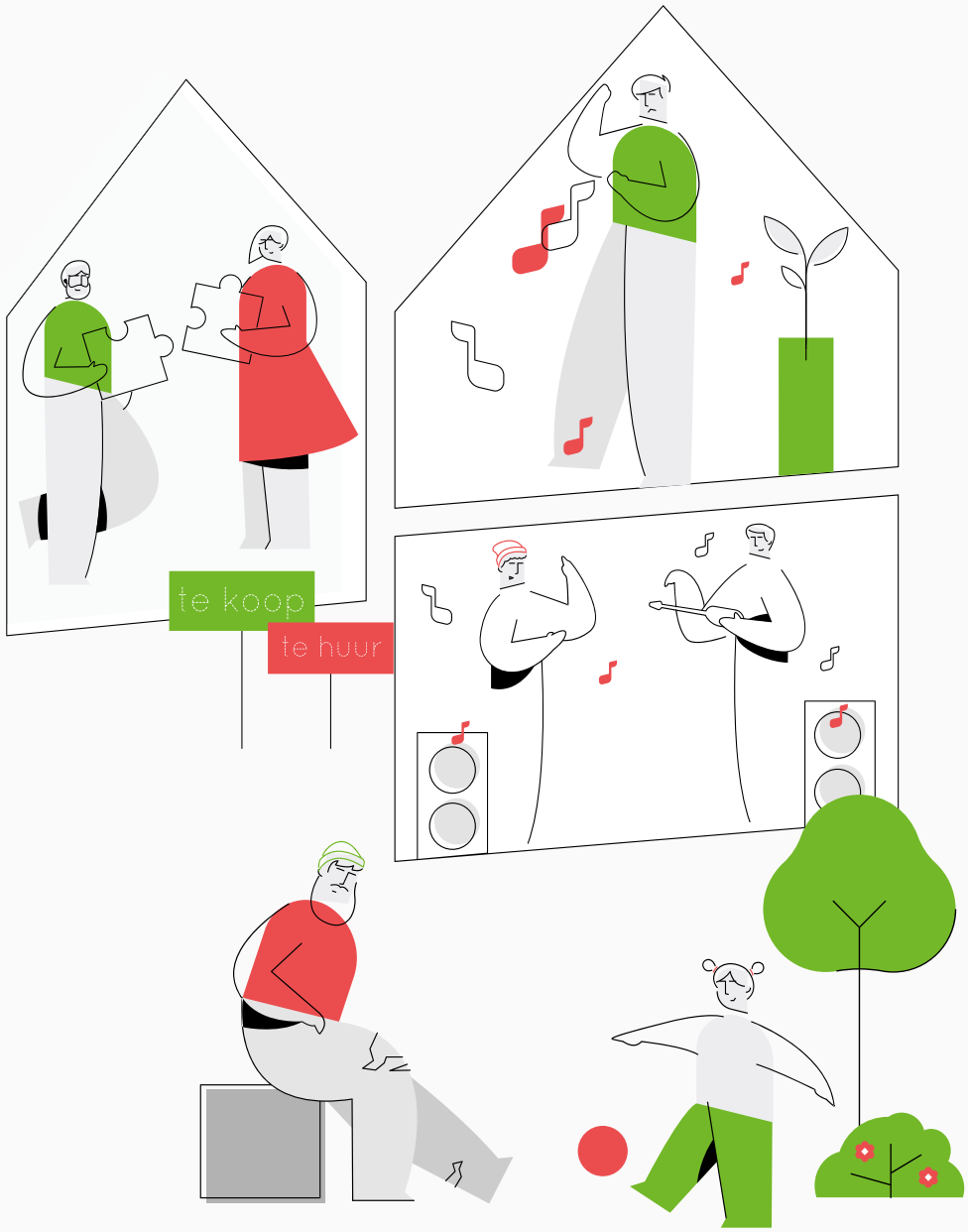
COMPANEN

Wonen-welzijn-zorg in Westerveld

Visie

Gemeente Westerveld

22 oktober 2024

Concept

Ontrafel de trend. Kijk vooruit.

COMPANEN ADVIES VOOR WONINGMARKT EN LEEFOMGEVING

DATUM	22 oktober 2024
TITEL	Wonen-welzijn-zorg in Westerveld
OPDRACHTGEVER	Gemeente Westerveld
AUTEUR(S)	Tara Koster Bram Klouwen Annick Vrolijks
PROJECTNUMMER	1701.104

Ontrafel de trend.
Kijk vooruit.

Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem
Postbus 1174
6801 BD Arnhem

www.companen.nl
info@companen.nl
026 351 25 32

KvK-nummer: 09035291
BTW-nummer: NL001826517B01

Inhoud

1	**Inleiding**	**4**
1.1	Achtergrond	4
1.2	Waarom een visie wonen-welzijn-zorg	4
1.3	Landelijke, regionale en gemeentelijke kaders	5
1.4	Proces totstandkoming van de visie	7
1.5	Leeswijzer	7
2	**Passende woning voor iedereen**	**8**
3	**Toekomstbestendige zorg en ondersteuning**	**11**
4	**Vitale leefomgeving**	**14**
5	**Vervolg**	**16**
Bijlage: Notitie kernopgaven wonen-welzijn-zorg		**17**

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Het is goed wonen in Westerveld en dat willen we zo houden! Door onder andere de krapte op de woningmarkt en uitdagingen in de zorgsector staat dit steeds meer onder druk. Steeds meer mensen hebben moeite om een goede betaalbare woning te vinden. Tegelijkertijd verandert de woonvraag. Het aantal “oudere” ouderenhuishoudens (85+ jaar) verdubbelt van 530 nu naar 1.080 in 2040. Deze ouderen zullen steeds langer zelfstandig wonen. Naast ouderen moeten ook andere mensen (weer) zelfstandig wonen en hun weg vinden op de woningmarkt. Denk bijvoorbeeld aan mensen met psychosociale problematiek (o.a. GGZ) of een beperking (verstandelijk of lichamelijk). Om deze mensen een fijn thuis te bieden is meer nodig dan alleen een dak boven het hoofd. Een fijn thuis gaat ook over de beschikbaarheid van de juiste zorg, de aanwezigheid van voorzieningen, sociale binding en ontmoeting. Een fijn thuis voor iedereen sluit aan bij het motto “Iedereen doet mee”, zoals beschreven in het Coalitieakkoord Bouwen aan de toekomst (2022 - 2026).

In 2023 is een provinciale woonzorganalyse uitgevoerd. Dit onderzoek laat zien dat het met de huidige woningvoorraad in Westerveld (nog) niet mogelijk is om de opgave langer en weer zelfstandig wonen op te vangen. Momenteel is slechts 4% van de woningvoorraad geschikt voor mensen met een mobiliteitsbeperking. Dit komt doordat er veel ruime grondgebonden woningen met grote kavels zijn. Daarentegen zijn er kansen om deze woningen levensloopgeschikt te maken, want zo’n 80% van de woningvoorraad is aanpasbaar. Er ligt een ver(nieuwbouw)opgave waarbij geclusterde woningen moeten worden gerealiseerd waarin mensen zelfstandig kunnen wonen met enige vorm van ondersteuning.

Met het oog op de tekorten aan capaciteit is de huidige manier waarop we het zorglandschap hebben ingericht niet langer houdbaar richting de toekomst. We zullen meer een beroep moeten doen op onszelf en op elkaar.

De 26 dorpskernen hebben ieder hun eigen kenmerken en karakter, maar Naoberschap is een algemene deler. Daar zit de kracht van Westerveld. De samenhang en verbondenheid in de samenleving is terug te zien aan de vele initiatieven die er in de gemeente zijn om te zorgen dat iedereen prettig kan wonen, zoals Stichting Noabuur, Noabuurtbus, De Borgstee en Hof van Havelte. Naoberschap kan echter ook onder druk komen te staan. De natura 2000-gebieden en de goede bereikbaarheid door de A28 en A32, maken Westerveld aantrekkelijk voor onder andere oudere mensen van buiten de provincie. Deze oudere mensen hebben vaak een beperkt netwerk in Westerveld, doordat zij zich geen onderdeel maken van het dorpsleven. Bij een toekomstige zorg- of ondersteuningsvraag hebben zij geen sociaal netwerk om op terug te vallen.

Bovenstaande opgaven vragen om samenwerking tussen inwoners(organisaties), zorgorganisaties, welzijnspartijen, woningcorporatie en de gemeente. Om onze inwoners met een bepaalde mate van zorg of begeleiding nu en in de toekomst te kunnen blijven ondersteunen. De wonen-welzijn-zorg visie legt hiervoor een basis. Het geeft de beleidsrichting aan en de prioriteiten waar we de komende jaren aan werken.

1.2 Waarom een visie wonen-welzijn-zorg

De wonen-welzijn-zorg visie geeft inzicht in de opgaven rond wonen en zorg en zet een stip op de horizon: waar willen we staan in 2030? Daarbij gaat het met name om richtingen voor het langer, zo zelfstandig mogelijk of weer zelfstandig kunnen meedoen in de samenleving.

Veranderingen in het zorgdomein, de leefbaarheid in de dorpen en de woningnood betekenen dat als we doorgaan op de huidige weg, we steeds minder goed langer zelfstandig kunnen meedoen. Belangrijke oorzaken zijn personeelstekorten, gebrek aan financiële ruimte en ook aan fysieke ruimte. Het moet dus anders. Geleidelijke verandering is onvoldoende, een omslag in denken en doen is nodig. Dat lukt alleen als inwoners eigen en gezamenlijke verantwoordelijkheid (kunnen) nemen, als maatschappelijke partners anders (samen) werken en de overheid heldere keuzes maakt. Deze visie van de gemeente Westerveld geeft hiervoor de beleidsrichting aan. De verbinding tussen wonen, welzijn en zorg is belangrijk, omdat deze beleidsterreinen elkaar versterken en steeds vaker overlappen. Een integrale benadering zorgt voor een samenhangend beleid dat beter inspeelt op de behoeften van de samenleving.

Deze beleidsrichting vormt de basis voor het uitvoeringsprogramma die we samen gaan opstellen met de betrokken partners. Voor de uitwerking van de speerpunten is co-creatie de sleutel tot succes. Geen van de partijen kan de speerpunten zelfstandig behalen, we hebben elkaar nodig. In het uitvoeringsprogramma maken wij afspraken over onze verdere samenwerking, en werken wij de aanpak van de speerpunten verder uit. We geven daarbij aan wat we concreet gaan doen, met welk tijdspad, welke partijen hierbij betrokken zijn en in welke dorpen dit speelt.

1.3 Landelijke, regionale en gemeentelijke kaders

Maatschappelijke veranderingen zijn ook geagendeerd in het landelijke beleid. De Rijksoverheid heeft in de afgelopen jaren een meer sturende rol aangenomen als het gaat om wonen-welzijn-zorg. Dit komt terug in de volgende Nationale programma's:

- *Wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen* (WOZO), ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
- *Wonen en zorg voor ouderen*, ministeries van VWS en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)
- *Een thuis voor iedereen*, ministeries van BZK, VWS, Justitie en Veiligheid (JenV), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

In de voorgenomen wet *Versterking regie op de volkshuisvesting* (Wvrv) worden de maatregelen en doelen uit de programma's *Een thuis voor iedereen* en *Wonen en zorg voor ouderen* opgenomen. De officiële ingangsdatum is nog onzeker. Gemeenten zijn 2 jaar na ingang van de wet verplicht een woonzorgvisie – als onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma – op te stellen waarin ze aangeven hoe ze invulling willen geven aan de vraag naar woonruimte vanuit ouderen en verschillende aandachtsgroepen, en aan de zorg en ondersteuning die daarvoor nodig is.

In deze wet bepaalt het Rijk welke doelgroepen ten minste onderdeel vormen van het Volkshuisvestingsprogramma. Dit zijn:

- Ouderen (65+)
- Mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke beperking, of psychische kwetsbaarheid (medisch urgenten)
- Uitstromers uit instellingen (Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, Vrouwenopvang, Jeugdzorg en detentie)
- Mantelzorgers- en ontvangers
- Uitstappende sekswerkers

Voor deze doelgroepen worden gemeenten verplicht gesteld om een urgentieverordening vast te stellen. Deze verordening borgt dat bij woningtoewijzing de wettelijk bepaalde aandachtsgroepen voorrang krijgen bij

de toewijzing van woningen. Naast de wettelijk verplichte urgentiecategorieën zijn gemeenten vrij om ook andere groepen als urgent aan te merken.

De wet benoemt daarnaast nog enkele andere aandachtsgroepen die niet direct een zorgvraag hebben, maar waarvoor wel aandacht moet zijn in het woonbeleid. Dit gaat om:

- Arbeidsmigranten
- Woonwagenbewoners
- Studenten
- Statushouders (huisvesting statushouders niet via urgentieregeling, maar via huidige wettelijke taakstelling)

Regionale Woondeal

In december 2022 ondertekende Westerveld met andere regiogemeenten, provincie en Rijk de Woondeal Zuidwest Drenthe. In deze Woondeal zijn afspraken gemaakt om van 2022 tot en met 2030 minimaal 5.033 nieuwe woningen te bouwen in de regio, waarvan minimaal 291 woningen in Westerveld. Dit komt neer op gemiddeld 40 woningen per jaar. De ambitie van de gemeente Westerveld ligt echter hoger: in het coalitieakkoord uit 2022 is opgenomen om 1.000 nieuwe woningen te realiseren voor 2030. Dit komt neer op gemiddeld 140 nieuwe woningen per jaar. In de Woondeal is verder vastgelegd dat 30% van de nieuwbouwwoningen bestemd zal zijn voor sociale huur. Daarnaast willen we woningen toevoegen voor starters en jonge gezinnen, om te zorgen voor een evenwichtige opbouw van de samenleving in Westerveld.

Dit jaar vult de regio de Woondeal aan met een thema rondom Wonen en Zorg waarin een regionaal afsprakenkader voor ouderenhuisvesting komt.

Regioplan Drenthe – Integraal Zorgakkoord (IZA)

Zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten, provincie Drenthe en zorgverzekeraar Zilveren Kruis hebben samen het Regioplan Drenthe ondertekend. Dit plan, samen met inwoners gemaakt, is onderdeel van een groter landelijk akkoord, het 'Integraal Zorgakkoord'. Het doel van dit regioplan is om samen de uitdagingen in de zorg in Drenthe aan te pakken. Om ervoor te zorgen dat inwoners in Drenthe ook in de toekomst goede, betaalbare en toegankelijke zorg krijgen. De belangrijkste opgaven die worden opgepakt in het regioplan zijn:

- Netwerkaanpak
- Sterke sociale basis
- Gezonde leefomgeving
- Innovaties en transformaties
- Toekomstbestendige arbeidsmarkt
- Toegankelijke zorg

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

In het Gala maken het Rijk, gemeenten en verzekeraars afspraken over hoe preventief gezondheidsbeleid kan worden versterkt en duurzaam kan worden geborgd. In het GALA worden afspraken gemaakt om de verdere beweging naar een integraal lokaal preventiebeleid mogelijk te maken. Vanuit de landelijke en lokale ontwikkelingen zijn vier focusthema's gekozen in Drenthe:

- Gezond gewicht
- Verantwoord middelengebruik
- Een leven lang bewegen
- Mentale gezondheid.

De akkoorden – IZA en GALA – bieden de kans om lokaal en regionaal de aanpak te versterken.

Maatschappelijke Visie Sociaal Domein – gemeente Westerveld
In december 2023 is de Maatschappelijke Visie Sociaal Domein vastgesteld. De gemeente Westerveld wil integraal werken in het sociaal domein. Niet alleen als gemeente, maar samen met alle maatschappelijke samenwerkingspartners, (vrijwilligers) organisaties en haar inwoners. De Maatschappelijke Visie streeft ernaar om te zorgen dat alles wat we doen bijdraagt aan het kunnen zijn en het stimuleren van een 'gezonde, zelfredzame en participerende Westervelder'.

Woonvisie – gemeente Westerveld
In de Woonvisie (2019 – 2025) staat de ambitie centraal om in 2025 een duurzame, hechte en groene gemeenschap te zijn. Met open, warme dorpsgemeenschappen en allerlei voorzieningen waardoor het goed wonen is voor jong en oud. Waardoor ook jonge gezinnen en ouderen uit de steden in de regio of verder weg hun plek hebben gevonden. In oktober 2022 heeft de gemeenteraad een Addendum op de Woonvisie vastgesteld. De kern van het Addendum is meer nieuwe en betaalbare woningen bouwen, waarbij aangesloten wordt bij de ambitie om 1.000 woningen te bouwen tot 2030. Voor nieuwe woningen zijn ook nieuwe bouwlocaties nodig. De gemeente wil hierbij meer regie pakken en niet alles aan marktpartijen overlaten door te sturen op het zelf ontwikkelen van bouwlocaties.

De gemeente Westerveld begint dus niet vanuit een nulsituatie met de wonen-welzijn-zorg visie. Zoals de (regionale) afspraken en beleidsdocumenten hierboven laten zien gebeurt er al veel op verschillende niveaus. De wonen-welzijn-zorg visie bouwt voort op deze fundamenten.

1.4 Proces totstandkoming van de visie

Deze visie wonen-welzijn-zorg is opgebouwd vanuit verschillende bouwstenen.

- Adviesbureau Companen heeft een notitie opgesteld met de kernopgaven wonen-welzijn-zorg. Deze notitie is te vinden in de bijlage en vormt een belangrijke basis voor de uitwerking van de visie.
- In mei 2024 heeft een stakeholdersbijeenkomst plaatsgevonden voor de woningcorporatie, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties en dorpsraden. Met hun expertise zijn we nagegaan wat er voor de visie nodig is, op basis van de kernopgaven. We gingen opzoek naar de thema's en doelstellingen die centraal moeten staan in de visie: Wat zijn de uitdagingen en wat willen we bereiken? Welke keuzes zijn belangrijk voor de komende jaren?
- In juni 2024 hebben we de Raad geïnformeerd over de stand van zaken van de visie. We zijn kort ingegaan op de kernopgaven en hebben toegelicht hoe de stakeholders hiernaar kijken. Daarnaast zijn we in gesprek gegaan over een aantal dilemma's, om input op te halen over prioriteiten die bepalend zijn voor de visie.
- Na de stakeholders- en raadsbijeenkomst hadden we alle benodigde input voor het schrijven van de visie wonen-welzijn-zorg opgehaald.

1.5 Leeswijzer

In het vervolg schetsen we de visie van de gemeente op wonen-welzijn-zorg. Tijdens de stakeholdersbijeenkomst zijn de relevante thema's benoemd die centraal moeten staan in de visie. De drie thema's zijn:

- Passende woning voor iedereen
- Toekomstbestendige zorg en ondersteuning
- Vitale leefomgeving

Op de volgende pagina's werken we per thema de ambitie uit en beschrijven we welke speerpunten we met prioriteit oppakken om deze ambitie te bereiken.

2 Passende woning voor iedereen

Met de huidige woningvoorraad in Westerveld is het niet mogelijk om de opgave langer en weer zelfstandig wonen op te vangen. De komende jaren vergrijst Westerveld enorm: de verwachting is dat het aantal "oudere" ouderen-huishoudens (85+ jaar) verdubbelt van 530 nu naar 1.080 in 2040. Deze ouderen zullen steeds langer zelfstandig wonen. Maar veel ouderen wonen in een grote (koop)woning die niet direct geschikt is om zware zorg in te ontvangen. Daarnaast is er weinig aanbod aan goedkope, kleinere woningen doordat Westerveld een relatief vermogende gemeente is. Hierdoor komen sommige doelgroepen extra in de knel om passende huisvesting te vinden, zoals starters en aandachtsgroepen. Daarom streven we ernaar om voor iedere doelgroep de juiste woning op de juiste plek te realiseren. Dit vraagt om gezamenlijke inzet en betrokkenheid van overheden, woningcorporatie, ontwikkelaars, zorgpartijen en inwoners.

Uitbreiding woon(zorg)aanbod

Ouderenhuisvesting

De gemeente wil stimuleren dat de komende jaren voldoende ouderenwoningen gerealiseerd worden. Om aan de groeiende vraag te voldoen, zijn er tot 2030 ongeveer 325 woningen nodig in Westerveld: 105 nultredenwoningen, 160 geclusterde woningen en 60 zorggeschikte woningen (Provinciale woonzorganalyse Drenthe, 2023). Het is niet realistisch om deze aantallen uitsluitend door nieuwbouw te realiseren, omdat we in de nieuwbouwopgave ook andere doelgroepen willen bedienen, zoals starters en jonge gezinnen. Zij dragen bij aan draagkracht van onze dorpen.

Om te zorgen voor voldoende ouderenhuisvesting, stimuleren we dat juist ook bestaande woningen levensloopgeschikt worden gemaakt. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om geclusterd wonen in de bestaande woningvoorraad te realiseren, bijvoorbeeld door een ontmoetingsruimte toe te voegen of het transformeren van bestaand vastgoed, zoals leegstaande boerderijen.

Voor de nieuwbouw richten we ons op 100 ouderenwoningen. Dit zal helpen om een deel van de vraag te dekken en de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Bij de ontwikkeling van nieuwe locaties kijken we naar mogelijkheden voor een mix van verschillende groepen, bijvoorbeeld complexen waarbij plek is voor (toekomstige) ouderen en starters. Daarbij is het van belang een goede balans te houden tussen 'vragers en dragers'.

Tabel 2.1: Ambitie ouderenwoningen naar woonvorm*

Ouderenwoningen	Ambitie tot 2030	Toelichting
Nultredenwoningen	Totaal: + 105 Waarvan nieuwbouw: + 30	• Woningen die levensloopgeschikt zijn voor ouderen of andere zorgvragers met een (lichte) lichamelijke beperking. • De woning is te bereiken zonder trap te lopen (extern toegankelijk). Keuken, badkamer, toilet en minimaal 1 slaapkamer zijn zonder trappen te bereiken (intern toegankelijk).
Geclusterd wonen	Totaal: + 160 Waarvan nieuwbouw: + 50	• Nultredenwoningen die deel uitmaken van een complex of groep van woningen. • Er is een ontmoetingsruimte inpandig of in de directe nabijheid.
Zorggeschikte woningen / Woonzorgcentrum	Totaal: + 60 Waarvan nieuwbouw: + 20	• Zelfstandige woningen in een geclusterde woonvorm die zo

		ingericht zijn dat hier goed verpleegzorg geleverd kan worden. • Ze kunnen onderdeel zijn van een complex waar alle bewoners gebruik maken van Wlz-zorg (zoals traditionele verpleeghuisplekken of kleine woonvorm voor mensen met dementie), maar ook van een geclusterde woonvorm waar ook mensen zonder Wlz-indicatie wonen.
Totaal ouderenwoningen	**Totaal: + 325** **Nieuwbouw: + 100**	• Dit is zowel koop als (sociale) huur.**

* We volgen hierbij de indeling van woonvormen voor ouderen die door het Rijk worden gehanteerd. ** In het uitvoeringsprogramma gaan we nader in op de marktsegmenten van de toe te voegen ouderenwoningen.

Clustering van woonzorgvoorzieningen en geschikte woningen voor ouderen is noodzakelijk om zorg in de toekomst te kunnen blijven leveren. Als mensen met een zorgvraag dichter bij elkaar wonen, heeft zorgpersoneel minder reistijd en daardoor meer tijd voor zorgverlening. Tegelijkertijd helpt geclusterd wonen eenzaamheid tegen te gaan en het onderlinge omzien naar elkaar te bevorderen.

Bij het bouwen van geschikte woningen voor ouderen richten we ons op de voorzieningendorpen Diever, Dwingeloo, Havelte en Vledder, zodat ouderen dichtbij voorzieningen wonen en een woonzorgsteunpunt in de buurt is (waarvandaan eventuele zorg kan worden geleverd). We bieden de ruimte aan (collectieve) woon(zorg)initiatieven die bijdragen aan het vervullen van de woonzorgopgaven. Voorbeelden zijn ‘hofjeswonen’ of gemengde woonvormen waar jongeren en ouderen zelfstandig wonen en iets voor elkaar kunnen betekenen.

Niet alle ouderen willen echter verhuizen naar een voorzieningendorp om oud te worden. Daarom beoordelen we lokale initiatieven in de kleine dorpen op organisatiestructuur en gemeenschapszin. Zit er voldoende organisatiekracht achter om professionele zorg te kunnen leveren, ook in de toekomst? Draagt het initiatief bij aan het bevorderen van ontmoeten en omzien naar elkaar: tussen de toekomstige bewoners onderling en met de dorpse gemeenschap?

Doorstroming verbeteren

In onze dorpen wonen veel ouderen in grote eengezinswoningen. Zij verhuizen vaak niet naar een woning die meer passend voor hen is. Enkel het toevoegen van geschikte woningen voor ouderen zal niet zorgen voor substantieel meer doorstroming. Veel ouderen zien er tegenop om te verhuizen. Er ligt dus ook een opgave om hen te stimuleren te verhuizen. Woningcorporatie Actium hanteert al doorstroombeleid, onder andere door bewustwordingscampagnes en de inzet van een seniorenmakelaar die specifiek gericht is op het helpen van ouderen aan een passende woning; dit zetten we voort. We gaan ook na welke instrumenten we kunnen inzetten om doorstroom in de particuliere sector op gang te brengen. Bijvoorbeeld via informatiecampagnes, maar ook door het wegnemen van (financiële) barrières.
Wanneer ouderen de verhuisstap zetten, komt de doorstroming op gang voor andere woningzoekenden, zoals gezinnen en starters.

Aanpassen bestaande woningen

Het doel is niet om alle ouderen een verhuisstap te laten zetten. Het verhuizen naar een meer passende woning en woonomgeving is namelijk niet voor alle ouderen een uitkomst, met name wanneer zij niet in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. Dat kan leiden tot meer eenzaamheid of een formele zorgvraag omdat het sociale netwerk in de nieuwe omgeving ontbreekt. Daarom blijft ook het aanpassen van de bestaande woningvoorraad essentieel.

Op dit moment is naar schatting nog geen 10% van de totale woningvoorraad in Westerveld geschikt voor mensen met een (lichte) mobiliteitsbeperking. Daarentegen is zo'n 80% geschikt te maken. De meeste kansen voor aanpassing liggen in de koopvoorraad, omdat dit vaak ruimere woningen zijn. Het aanpassen van de woning om er prettig oud in te kunnen worden, is primair de verantwoordelijkheid van de bewoner(s) zelf.
De gemeente heeft hier een informerende rol, om te zorgen dat huishoudens de eigen woning tijdig aanpassen. Maar ook om huishoudens te informeren over de consequenties van het wonen in een dorp waar de toegang tot voorzieningen en het krijgen van (toekomstige) formele zorg niet vanzelfsprekend is. Dorpsraden zijn al actief bezig met het ontwikkelen van initiatieven en het nadenken over hoe het prettig oud worden in de kleine dorpen ingevuld kan worden. Wij zetten deze koers voort.

Sociale huurwoningen

Aandachtsgroepen gaan ook steeds vaker (weer) zelfstandig wonen, eventueel met ambulante zorg of begeleiding. Daarnaast willen we als gemeente voldoende betaalbare woningen voor onze jongeren en starters hebben, omdat zij onze dorpen vitaal houden. Bovendien zijn zij de vrijwilligers en mantelzorgers van de toekomst.

Er is een (groeiend) tekort aan betaalbare woonruimte voor aandachtsgroepen (zoals uitstromers uit instellingen en statushouders) en starters. Zij zijn vaak aangewezen op een sociale huurwoning. Het gaat hierbij onder andere om kleine studio's / woningen. Dit aanbod is in Westerveld beperkt aanwezig. Van de totale woningvoorraad bestaat 17% uit corporatiewoningen (CBS Statline Kerncijfers wijken en buurten , 2023). Voor Nederland ligt dit gemiddeld op 28%. De corporatiewoningen die er in Westerveld zijn, staan met name in de vier voorzieningendorpen. Zeker in de kleinste dorpen is het aandeel sociale huurwoningen zeer laag of afwezig. Dit vraagt om uitbreiding van het aanbod sociale huurwoningen en gerichte toewijzing. De woningcorporatie zet zich hier maximaal voor in, en de gemeente ondersteunt waar mogelijk.

Speerpunten voor 2030

- Stimuleren van doorstroming onder ouderen naar passende woning.
- Sturen op toevoegen van voldoende nultredenwoningen, geclusterde woningen en zorggeschikte woningen. Zowel via nieuwbouw als bestaande voorraad. Dit doen we vooral in de voorzieningendorpen.
- Sturen op het realiseren van voldoende betaalbare (kleinere) woonruimte voor aandachtsgroepen en regulier woningzoekenden.
- Bij de ontwikkeling van nieuwe locaties kijken we naar mogelijkheden voor een mix van jong en oud.
- We bieden de ruimte bieden aan (collectieve) woon(zorg)initiatieven die aansluiten bij de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte van onze inwoners.
- We willen geen slaapkernen. We moedigen inwoners aan proactief te zijn in het creëren van initiatieven om alle dorpen aantrekkelijk te houden voor zowel jong als oud.
- Stimuleren dat huishoudens de eigen woning tijdig aanpassen.

3 Toekomstbestendige zorg en ondersteuning

Momenteel woont het grootste deel van de ouderen met een zware zorgvraag in één van de vijf woonzorgcentra in de voorzieningendorpen van Westerveld. Door groeiende personeelstekorten, een toenemende zorgvraag en geen uitbreiding van woonzorgcentra, is de zorg zoals die nu is ingericht, niet houdbaar richting de toekomst. Dit betekent dat de beschikbare capaciteit en bewezen innovaties optimaal moet worden ingezet, maar ook dat de wisselwerking met informele zorg en inwoners die omzien naar elkaar steeds belangrijker wordt. Ook steeds meer aandachtsgroepen met een ondersteuningsvraag wonen zelfstandig. Een zachte landing in de wijk is daarbij van belang.

Preventie en positieve gezondheid

De oplossing ligt niet alleen in de zorg, maar juist in het voorkomen van zorg. We onderschrijven dan ook de gedachte achter het IZA en GALA, dat onze inwoners gebaat zijn bij een stevigere inzet op preventie. Preventie kan het welbevinden van mensen vergroten en in sommige gevallen kan dit tot uitstel van – of minder formele zorgvragen leiden. Hiervoor is een goed samenspel nodig tussen de formele en informele zorg en tussen de eerste- en tweedelijnszorg. Zowel op landelijk, regionaal als lokaal niveau wordt hieraan gewerkt. ‘Welzijn op Recept’ in Westerveld is hier een mooi voorbeeld van. We zullen onderzoeken of het mogelijk is om dit soort initiatieven ook in andere dorpen uit te breiden.

Welzijn op Recept is een samenwerking tussen de huisartsenpraktijk in Frederiksoord en Welzijn MensenWerk. De praktijkondersteuner geeft patiënten een receptbriefje mee met een verwijzing naar een sociaal werker van Welzijn MensenWerk, als er mogelijk iets speelt op psychosociaal gebied. Bijvoorbeeld bij problemen als eenzaamheid of stress. Patiënten bepalen zelf of ze het recept ook verzilveren door een gesprek aan te gaan.

We verkennen de mogelijkheden om beschikbare zorgbudgetten meer in te zetten voor welzijn en preventie, als deze investeringen aan de andere kant leiden tot lagere zorgkosten.

Daarnaast gaat het bij gezondheid niet alleen om de aan- of afwezigheid van ziekte, maar ook om het vermogen om zelf de regie te voeren over je leven en mee te doen in de maatschappij. We werken vanuit de waardes van positieve gezondheid, die uitgaan van de veerkracht van mensen en wat hun leven betekenisvol maakt. We brengen positieve gezondheid meer onder de aandacht, bijvoorbeeld door het trainen van zorg- en welzijnspersoneel. Maar ook door initiatieven te ondersteunen als het gaat om organisatiekracht van vrijwilligers.

Een zelfredzame gemeenschap

De bereikbaarheid en kwaliteit van maatschappelijke voorzieningen staan onder druk. Inwoners van Westerveld moeten zelf een stap zetten om ervoor te zorgen dat zij ook op hun oude dag nog prettig kunnen wonen met de zorg en ondersteuning die daarbij komt kijken. Dit vraagt om zelf- en samenredzaamheid van onze inwoners. Zij gaan na wat zij zelf kunnen doen – met hulp vanuit hun eigen netwerk – om goed voorbereid te zijn op de (zorg)toekomst. Daarmee zorgen we er samen voor dat er voldoende ruimte overblijft om diegenen die echt niet mee kunnen komen te blijven helpen.

Door het delen van goede voorbeelden van initiatieven uit het hele land waar mensen zelf het initiatief namen, stimuleren we inwoners zelf stappen te zetten. Goede voorbeelden uit onze eigen dorpen plaatsen we in de schijnwerpers, zoals De Borgstee in Vledder. Ook kent het dorp een plek voor dagbesteding, een Thomashuis, een ontmoetingsplek en buurtbus; allemaal op initiatief en met inspanning van inwoners. Onze dorpen zijn krachtige dorpen die initiatief kunnen nemen, maar vaak belemmeren het reguliere systeem en bestaande regelgeving dit. Er is meer ruimte nodig voor goede en verschillende initiatieven om tot bloei te komen. Dat begint met onderling vertrouwen tussen professionals en inwoners – waar het dorpsinitiatief in Vledder een mooi voorbeeld van is.

Naoberschap, en daarmee ook de bereidheid van inwoners om voor elkaar klaar te staan, verschilt sterk per dorp en buurt. Westerveld is een aantrekkelijke gemeente voor onder andere oudere mensen van buiten de provincie. Deze oudere mensen hebben vaak een beperkt netwerk in Westerveld, doordat zij zich geen onderdeel maken van het dorpsleven. In gebieden met minder sociale cohesie wordt vaker een groter beroep gedaan op professionele zorg. Dat is een risico voor de dorpen van Westerveld. Het is de verantwoordelijkheid van de inwoners om zoveel mogelijk voor zichzelf te zorgen, met hulp van het eigen netwerk. Als mensen die verantwoordelijkheid niet nemen, heeft de samenleving er last van. Daarom is het belangrijk om hier aan de voorkant over na te denken. De gemeente onderzoekt samen met de dorpsgemeenschappen wat er nodig is om oudere mensen van buiten de provincie goed te laten landen in de dorpen en de sociale netwerken te versterken.

Ondersteuning mantelzorgers

Terwijl het aantal mensen met een zorgvraag stijgt, daalt het aantal potentiële mantelzorgers. Er wordt dus steeds meer gevraagd van onze mantelzorgers. De gemeente treft verschillende maatregelen om mantelzorgers te ondersteunen. Mantelzorg Westerveld ondersteunt mantelzorgers door middel van informatie, advies en activiteiten.
Sommige mantelzorgers willen dicht bij degene wonen voor wie ze zorgen. Een mantelzorgwoning biedt dan uitkomst. Een mantelzorgwoning is een zelfstandige woning op het terrein van je eigen huis. De woning kan zowel door de verzorger, als door de zorgontvanger worden gebruikt. In onze gemeente kunnen mensen die nu nog gezond zijn, maar in de toekomst verwachten zorg nodig te hebben, ook een pre-mantelzorgwoning aanvragen. Van een pre-mantelzorgwoning is sprake als een zorgontvanger bij de verzorger gaat wonen of andersom, en hiervoor een aan- of bijgebouw bij de woning van de verzorger geschikt wordt gemaakt, een tijdelijke premantelzorgunit aan de woning wordt gekoppeld, dan wel een aparte woonunit op het erf van de verzorger wordt gerealiseerd. Een pre-mantelzorgwoning is tijdelijk en uitdrukkelijk bedoeld om een toekomstige mantelzorgsituatie onder voorwaarden alvast te feliciteren. Met dit pre-mantelzorg beleid loopt Westerveld voorop. Dit willen we voortzetten. Het toestaan van een pre-mantelzorgwoning – waarbij verzorger en zorgontvanger in elkaars nabijheid kunnen wonen – draagt bij aan de participatiesamenleving waar Westerveld zich hard voor maakt: een samenleving waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen en zelf- en samenredzaam zijn.

Domein- en organisatie overstijgend samenwerken

In de toekomst woont een groter deel van de ouderen met een zware zorgvraag in hun eigen woning in plaats van in een verpleeghuis. Hierdoor wordt een extra beroep gedaan op huisartsen en wijkverpleging. Op dit moment zijn vaak verschillende zorgaanbieders voor thuiszorg en wijkverpleging actief in dezelfde buurt of hetzelfde complex. Dit is niet efficiënt en voor de toekomst niet houdbaar.

Naast ouderen ontvangen ook andere mensen met een zorgvraag (en een Wlz-indicatie) steeds vaker zorg thuis. Dit geldt bijvoorbeeld voor de mensen met een verstandelijke beperking. In de praktijk zien we dat een deel van deze groep nog bij de ouders woont. Als de ouders op leeftijd raken, kan dit uitdagingen met zich meebrengen. Daarom is het belangrijk dat er voldoende geschikt aanbod blijft waar mensen met een beperking terecht kunnen in een omgeving waar zij zich thuis (kunnen) voelen en waar de benodigde zorg geleverd kan worden. Ook worden de mensen met een verstandelijke beperking steeds ouder, waardoor de expertise van ouderenzorgaanbieders steeds noodzakelijker is om deze doelgroep goed te blijven bedienen.

Meer afstemming tussen zorgorganisaties en een flexibele, domein- en organisatie overstijgende inzet van personeel en financiële middelen kan helpen om goede én betaalbare zorg aan mensen te kunnen blijven bieden. Het zo efficiënt mogelijk inrichten van routes is van belang, omdat de afstanden tussen de dorpen groot is. De gemeente kan hier als verbindende partij een belangrijke rol spelen, door frequente gebiedsgerichte samenwerking te organiseren tussen de wonen-welzijn-zorgpartners. In Vledder zijn we hier al mee bezig, maar we willen dit ook verder doorzetten in andere dorpen.

Zachte landing in de wijk

Voor aandachtsgroepen is, naast een passende woning en zorg, ook een zachte landing in de wijk van belang. Zij hebben vaak een beperkt sociaal netwerk waar ze op kunnen terugvallen. We willen dat iedereen in Westerveld mee kan doen. Daarom doen we ook een beroep op de Westerveldse samenleving: onze inwoners, maar ook de kerken, buurthuizen en dorpsgemeenschappen zouden extra aandacht moeten hebben voor aandachtsgroepen. Zodat ook zij zich verbonden voelen met de wijk.

Zorgtechnologie

De inzet van technologie is noodzakelijk om de druk op de zorg te verminderen. Ouderen en mensen met een beperking kunnen videobellen met hun zorgverlener. GPS-trackers maken het mogelijk om mensen met een vorm van dementie een deel van hun vrijheid te laten behouden. Hoewel technologie soms als ‘koud’ wordt ervaren, kunnen goede toepassingen een grote bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van mensen met een zorgvraag. Er zit wel een grens aan de inzet van technologie. Het blijft essentieel dat bewoners kunnen terugvallen op zorgverleners als zij dat nodig hebben en er voldoende persoonlijke aandacht is.

Speerpunten voor 2030

- Onze inwoners zijn zich goed bewust dat ze de regie over hun eigen leven moeten en kunnen nemen en dat de overheid daar een meer faciliterende rol in zal nemen.
- Aanbod is toekomstbestendig doordat aanbieders dit organisatie- en domeinoverstijgend organiseren.
- We omarmen “positieve gezondheid”, waarbij inwoners zelf regie hebben over hun leven.
- We blijven mantelzorgers ondersteunen en onderzoeken of er aanvullende maatregelen nodig zijn.
- (Specialistisch) woonzorgaanbod concentreren we in de voorzieningendorpen om sluitende zorg te kunnen leveren.
- De gemeenschap zet zich in om ervoor te zorgen dat aandachtsgroepen zich verbonden voelen met de wijk.
- We maken meer gebruik van zorgtechnologie voor zowel ouderen als aandachtsgroepen.

4 Vitale leefomgeving

Een vitale leefomgeving stimuleert de gezondheid en bevordert beweging en ontmoeting tussen inwoners. Voorzieningen zijn beschikbaar en toegankelijk. Het landelijk wonen, het dorpsgevoel en de groene omgeving met bossen en heidevelden zijn kenmerkend voor Westerveld. De kwaliteiten voor een vitale samenleving zijn dus al aanwezig. We willen deze kwaliteiten versterken en benutten zodat onze inwoners gezond en prettig oud kunnen worden in Westerveld.

Groen, toegankelijk en veilig

Een goed ingerichte leefomgeving is groen, toegankelijk en veilig. Westerveld is een groene gemeente. We streven ernaar de groenvoorzieningen optimaal te benutten om beweging van en ontmoeting tussen inwoners te stimuleren. We betrekken onze inwoners om ideeën op te halen hoe we de bestaande groenvoorzieningen (nog) beter kunnen benutten en in kunnen zetten voor bijvoorbeeld ontmoeting of beweging.

Mensen met een mobiliteitsbeperking lopen vaak tegen problemen aan in hun woonomgeving. Het gaat hierbij om ouderen die slecht ter been zijn, maar ook om jongere inwoners met een rolstoel of rollator. De groep mensen met een mobiliteitsbeperking groeit de komende jaren sterk, terwijl de openbare ruimte hier nog niet voldoende op is ingericht. Stoepen zijn vaak niet breed genoeg en de afstanden tussen de dorpen zijn groot.

Ook voor de groeiende groep mensen met dementie is het van belang dat de openbare ruimte dementievriendelijker wordt ingericht. Denk hierbij aan looproutes of herkenningspunten.

De gemeente gaat actief inzetten op het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met dementie of een mobiliteitsbeperking. Ook hier betrekken we de inwoners om op te halen waar de behoefte ligt.

We kunnen niet op alle plekken tegelijkertijd aan de slag. Daarom beginnen we met het versterken van het groen en het toegankelijk inrichten van de gebieden waar relatief veel ouderen wonen, zoals in Vledder, Zorgvlied, Frederiksoord en Havelte.

Stimuleren van ontmoeting

Met de ontwikkeling dat mensen langer en (weer) zelfstandig wonen, zullen mensen de mogelijkheid moeten hebben om elkaar te ontmoeten. In Westerveld ontmoeten inwoners elkaar in buurthuizen, kerken en verenigingen. Er ligt dus al een stevige basis. Mensen die gebruik maken van deze voorzieningen worden ook een dagje ouder. We versterken bestaande voorzieningen voor ontmoeting door deze aantrekkelijker te maken voor jongeren. Zo blijft draagvlak voor de voorzieningen behouden en stimuleren we ontmoeting tussen jong en oud. We zetten in op functieverbreding van deze voorzieningen, denk bijvoorbeeld aan het onderbrengen van een fysiotherapeut of buurtsuper in een dorpshuis.
Afhankelijk van de lokale behoefte, onderzoeken we of we ontmoetingsruimten in bestaande gebouwen kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer er ongebruikte ruimtes in gebouwen zijn of veel ouderen in een complex wonen.

Groen- en speelvoorzieningen spelen ook een belangrijke rol als het gaat om ontmoeting tussen jong en oud in de openbare ruimte. Bij de ontwikkeling van nieuwe woningen in uitbreidingslocaties denken we aan de voorkant al na over het faciliteren van ontmoeting, maar ook om de bereikbaarheid hiervan. Zoals een gemengde woonwijk met verschillende (doel)groepen of

projectontwikkelaars meegeven om bij de ontwikkeling van een complex ook een ontmoetingsruimte toe te voegen.

Bereikbaarheid van voorzieningen

Voor kwetsbare mensen is het van belang dat voorzieningen, zoals huisarts en supermarkt, in de nabije omgeving zijn of bereikbaar zijn met het openbaar vervoer of HUB taxi. Ook streven we naar het langer gebruik maken van de (elektrische) fiets door ouderen en daarvoor gaat de gemeente het fietsnetwerk optimaliseren. Dit draagt bij aan goede bereikbaarheid en gezond oud worden. Companen heeft een interactieve kaart ontwikkeld waarop relevante voorzieningen, openbaar vervoer haltes en woonzorglocaties te zien zijn. Deze is te raadplegen via:
www.companen.nl/arcgis/woonzorganalyseprovinciedrenthe.

Westerveld is een plattelandsgemeente met vier voorzieningendorpen (Diever, Dwingeloo, Havelte en Vledder). Dit betekent dat in de meeste dorpen weinig tot geen voorzieningen aanwezig zijn. Lang niet alle kwetsbare mensen die zelfstandig wonen, zullen dus dicht bij de belangrijkste voorzieningen wonen. Als het gaat om mobiliteit zijn de kleinere dorpen en het buitengebied niet goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Mensen zullen dan een groter beroep moeten doen op elkaar. De dorpshuizen in kleine dorpen, zoals Vledderveen of Wapse, vervullen hierbij een belangrijke rol, omdat deze een grote sociale functie hebben. We stimuleren kleine initiatieven, zodat men onderling vervoer regelt als dat nodig is. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van buren, deelauto's of initiatieven zoals Noabuurtbus. Op die manier kunnen kwetsbare mensen (blijven) wonen in hun eigen dorp.

Speerpunten voor 2030

- Inwoners die in de kleinere dorpen of het buitengebied oud willen worden, weten wat hier de consequenties van zijn als het gaat om de bereikbaarheid van voorzieningen en de beschikbaarheid van zorg.
- We zorgen ervoor dat er in alle dorpen voldoende ontmoetingsmogelijkheden zijn. Zowel in gebouwen als in de openbare ruimte.
- We versterken bestaande groenvoorzieningen om ontmoeting en beweging te stimuleren en verbeteren de toegankelijkheid van gebieden. We beginnen bij de gebieden waar veel ouderen wonen.

5 Vervolg

De Wonen-welzijn-zorg visie geeft aan wat onze beleidsrichting is voor de komende jaren als het gaat om wonen, welzijn en zorg. Voor de uitwerking van de speerpunten is co-creatie de sleutel tot succes. Geen van de partijen kan de speerpunten zelfstandig behalen, we hebben elkaar nodig.

Op basis van deze visie stellen we een uitvoeringsprogramma op samen met de betrokken partners. In het uitvoeringsprogramma maken we een overzicht van acties die we gaan uitvoeren, wanneer we dit doen, welke partijen hierbij betrokken zijn en in welke dorpen het speelt.

Om de wonen-welzijn-zorg opgaven het hoofd te bieden en de acties daadwerkelijk uit te voeren, zet de gemeente vanuit haar regierol een gezamenlijke overlegstructuur met de betrokken partners op. Tijdens deze overleggen maken we afspraken over de verdere samenwerking en uitvoering. We vormen werkgroepen die een concrete actie gaan oppakken. Belangrijke vragen daarbij zijn: Welke actie(s) pakken we nu op? In welk dorp(en) starten we? We kunnen namelijk niet alles tegelijkertijd oppakken, de wonen-welzijn-zorg opgaven zijn groot. We houden het behapbaar, bijvoorbeeld door te starten met een pilot in een dorp. Hier leren we van, om de actie vervolgens breder op te pakken.

Speerpunten

- Samen met ketenpartners stellen we een uitvoeringsprogramma wonen, welzijn en zorg op.
- Om daadwerkelijk tot uitvoering te komen, zet de gemeente een gezamenlijke overlegstructuur op.

Bijlage: Notitie kernopgaven wonen-welzijn-zorg

Zelfstandig wonen

Steeds vaker wonen mensen met een zorgvraag langer thuis. Dat is ook zo in de gemeente Westerveld. Dit komt door de groei van het aantal ouderen: de vergrijzing. Maar ook omdat zelfstandig wonen steeds vaker de norm is, deels vanwege beleidsontwikkelingen en deels vanwege de wensen van mensen zelf. Waar mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag in het verleden in een zorginstelling of verzorgingstehuis wonen, wonen zij nu veelal in de wijk.

Deze ontwikkeling vraagt veranderingen in de voorzieningen en de woningvoorraad in Westerveld: plekken voor ontmoeting, voldoende beschikbare ondersteuning en zorg thuis. De gemeente maakt hiervoor een plan: de wonen-welzijn-zorgvisie. Dit plan wordt samen met stakeholders uit de gemeente opgesteld. In de visie moet de verbinding worden gelegd tussen wat in de fysieke omgeving nodig is, zoals huizen en de inrichting van de omgeving, en wat nodig is aan maatschappelijke voorzieningen, zoals ontmoetingsplekken en manieren van samenwerking in de dorpen en kernen.

Wat is nodig in dorpen en kernen om mee te kunnen blijven doen in de samenleving? Wat vraagt dit van inwoners en waar is hulp nodig? De opgave wordt voor diverse aandachtsgroepen besproken.

Deze notitie dient als basis voor bij het opstellen van de woon-welzijn-zorgvisie en biedt inzicht in cijfers van nu, en in de toekomst.

Positieve Gezondheid

In de zorg wordt de afgelopen jaren steeds meer vanuit een nieuw perspectief naar gezondheidsklachten gekeken. Mensen zijn niet hun aandoening en het accent zou dus ook niet op de aandoening of ziekte moeten liggen, maar op mensen zelf. Positieve Gezondheid is een invalshoek om naar gezondheid te kijken, waarbij de nadruk ligt op veerkracht bij fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven, en op zelfredzaamheid bij wat het leven van de cliënten betekenisvol maakt*. Door naar gezondheidsvraagstukken te kijken vanuit de blik van Positieve Gezondheid, maximaliseer je de eigenwaarde van mensen met een zorgvraag en wordt er breder gedacht dan enkel in problemen. Het is dus belangrijk om de invalshoek van Positieve Gezondheid en de toepassing hiervan mee te nemen bij het opstellen van de woon-welzijn-zorgvisie.

Hoge ervaren gezondheid, en veel vrijwilligerswerk in de gemeente

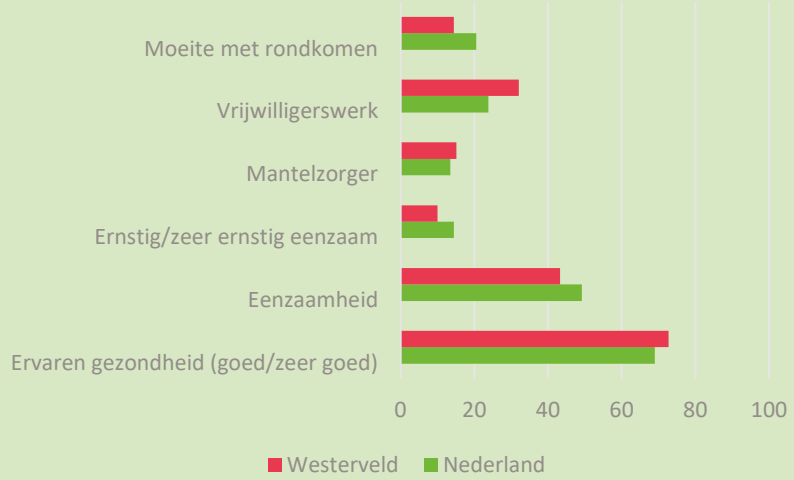
RIVM brengt met de gezondheidsmonitor de gezondheid van inwoners van iedere gemeente in Nederland in beeld. Zij kijken hierbij ook naar indicatoren van sociale gezondheid. In Westerveld geeft 73% van de inwoners aan een goede of zeer goede gezondheid te hebben, wat hoger is dan het landelijke gemiddelde. Dit is positief, gezien het relatief hoge aantal ouderen in Westerveld en duidt op een groot aandeel vitale ouderen. Het valt op dat er in Westerveld meer vrijwilligerswerk gedaan wordt en eenzaamheid onder de inwoners lager is dan gemiddeld in Nederland. In Westerveld wordt er dus veel naar elkaar omgekeken. Een sterke sociale basis, waarin mensen naar elkaar omkijken en actief deelnemen aan vrijwilligerswerk en de samenleving heeft een positieve invloed heeft op de gezondheid van inwoners.

*klik hier voor een praktijk voorbeeld van hoe Positieve Gezondheid wordt toegepast in Westerveld.

Extra inzet op mantelzorg en tegengaan eenzaamheid

Ondanks dat het in Westerveld relatief goed gaat op het gebied van gezondheid, zijn er een aantal aandachtspunten voor de gemeente. Een percentage van 43% van de mensen in Westerveld ervaart eenzaamheid, mogelijk door het grote aandeel ouderen in de gemeente. Het is van belang om in te blijven zetten op het tegengaan van eenzaamheid, zodat minder mensen eenzaamheid ervaren. Op het gebied van mantelzorg valt ook winst te behalen. Het percentage ligt slechts 1% hoger dan het landelijke gemiddelde, terwijl het aantal ouderen in Westerveld relatief een stuk hoger ligt dan het nationale niveau. Mantelzorgers, maar ook vrijwilligers, zijn in een gemeente als Westerveld daarom extra belangrijk.

Bron: RIVM gezondheidsmonitor, 2022

Er gebeurt al veel in Westerveld, vooral door lokale initiatieven

Gemeente Westerveld is een gemeente waar Naoberschap een grote rol speelt. Dit zie je onder andere terug aan de vele lokale initiatieven die nu al plaatsvinden in de dorpen en kernen. Deze lokale initiatieven zijn een mooi startpunt om verder te bouwen aan een gezamenlijke woon-welzijn- en zorgvisie. Wat doen inwoners in Westerveld zoal?

- **Naobuurtbus –** een vrijwillige vervoersdienst
- **Rolstoelpool –** gratis uitleenpunten voor rolstoelen
- **Groet & Ontmoet –** koffieochtend in de Pancratiuskerk
- **Dwingeloopt & Dieverloopt –** samen wandelen voor gezondheid
- **Welzijn Mensenwerk –** Sociale verbinders in dorpen en kernen

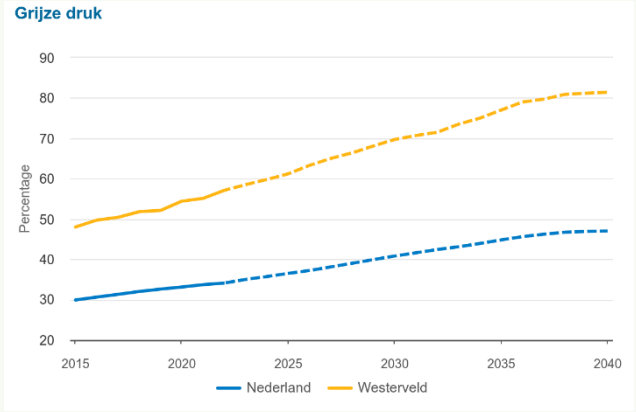
Westerveld: een plattelandsgemeente, en aantrekkelijk onder ouderen

De gemeente Westerveld staat bekend als een ruimtelijke plattelandsgemeente en bestaat uit 26 dorpskernen. Elke dorpskern heeft zijn eigen kenmerken en karakter, met Naoberschap als gemeenschappelijke factor. Op dit moment is het aangenaam wonen in Westerveld, maar door krapte op de woningmarkt en in de zorg staat dit onder druk. Daarnaast kan Naoberschap onder druk komen te staan, door de veranderende bevolking van Westerveld. Het aandeel jongeren en volwassenen in de gemeente krimpt, terwijl het aandeel ouderen toeneemt. Westerveld is aantrekkelijk voor ouderen van buiten de provincie, vanwege de natura 2000-gebieden en goede bereikbaarheid via de A28 en A32.

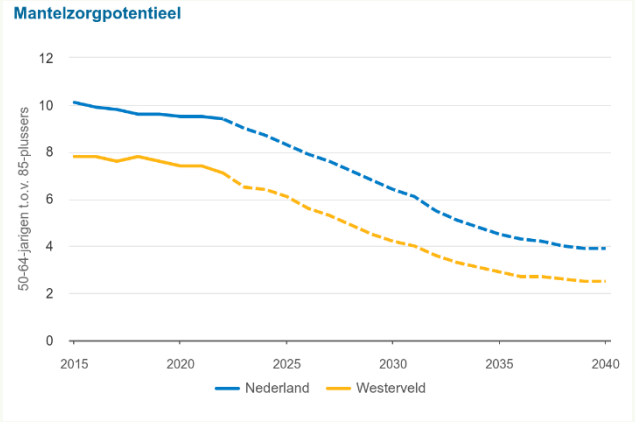

In de gemeente Westerveld verdubbelt het bevolkingsaandeel 85+'ers van 4% in 2023 naar 8% in 2040. Deze vergrijzing legt druk op de zorgsector en vereist aanpassingen in het woning- en voorzieningenaanbod.

De groeiende groep ouderen en afname van jongeren en volwassen verhoogt de grijze druk in Westerveld sneller dan het Nederlandse gemiddelde. Een hoge grijze druk betekent een kleiner deel 'productieve' bevolking en geeft inzicht in het arbeidsmarktpotentieel (in de zorg) en de demografische opbouw van de gemeente/wijk.

Bron: Regiobeeld.nl

Bron: Regiobeeld.nl

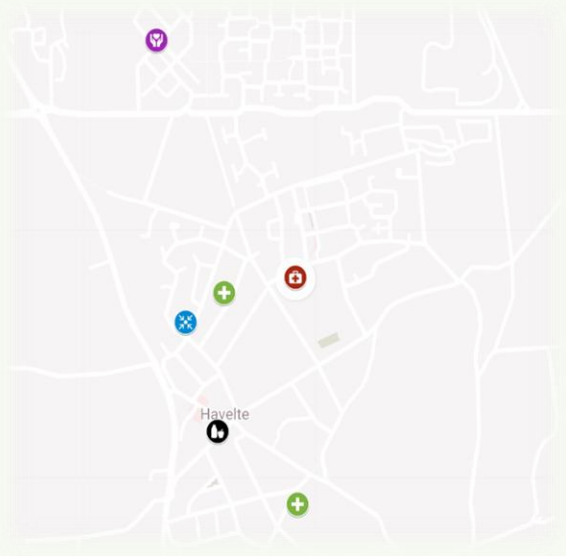
Afnemend mantelzorgpotentieel

Het mantelzorgpotentieel in Westerveld is lager dan in de rest van Nederland. Daarnaast zal het aantal potentiële mantelzorgers per mantelzorgontvanger de komende jaren sterk afnemen, zoals in het hele land gebeurt. Dit zal leiden tot extra druk op de zorg- en welzijnssector, en benadrukt het belang van een sterk sociaal netwerk.

26 dorpskernen, met vier voorzieningendorpen

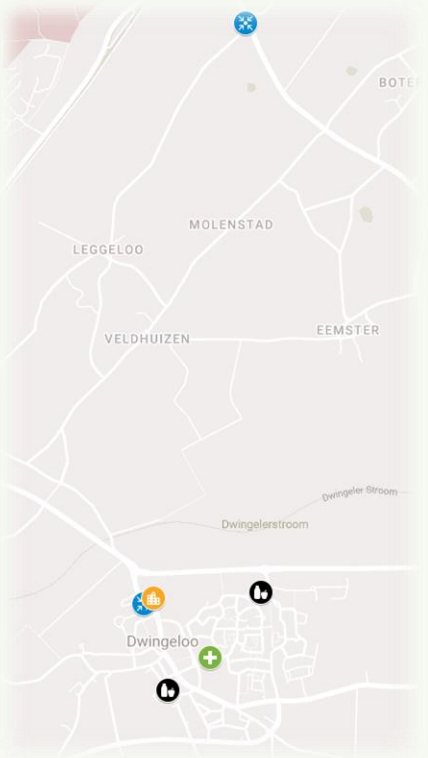
Het opbouwen en onderhouden van een sociaal netwerk is bij ouderen in veel gevallen afhankelijk van de inrichting van hun leefomgeving. In omgevingen met een voldoende toereikende voorzieningenstructuur, beleven ouderen minder belemmeringen om deel te nemen aan het dagelijks leven dan in omgevingen waar minder voorzieningen worden aangeboden.

Nederland heeft er de afgelopen jaren op ingezet dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Sindsdien is het extra van belang dat personen met een zorgvraag de gewenste voorzieningen kunnen bereiken om aan hun zorgvraag te kunnen voldoen. Westerveld bestaat uit 26 dorpskernen, waarvan Havelte, Diever, Dwingeloo en Vledder de grootste zijn. De voorzieningen in Westerveld zijn voornamelijk geconcentreerd in deze vier kernen. De gemeente Westerveld noemt dit dan ook de voorzieningendorpen. De kleinere dorpen vallen onder woondorpen of dynamische dorpen.

Havelte

Havelte is met 4.630 inwoners (2023) het grootste dorp van Westerveld. Het karakteriseert zich door haar rijke cultuurhistorie met beschermde dorpsgezichten. Daarnaast zijn er in Havelte op veel plaatsen groene en open ruimtes in het dorp. Havelte is een van de grote vier dorpen van Westerveld, en dient als een van de voorzieningenkernen. De voorzieningen zijn, zoals hiernaast te zien, verspreid over het dorp en bestaan uit gezondheidsvoorzieningen, een supermarkt, een dorpshuis/ontmoetingsplek (incl. bibliotheek en Odensehuis voor mensen met dementie), twee woonzorgcentra voor ouderen en een woonvorm voor mensen met een verstandelijke beperking.

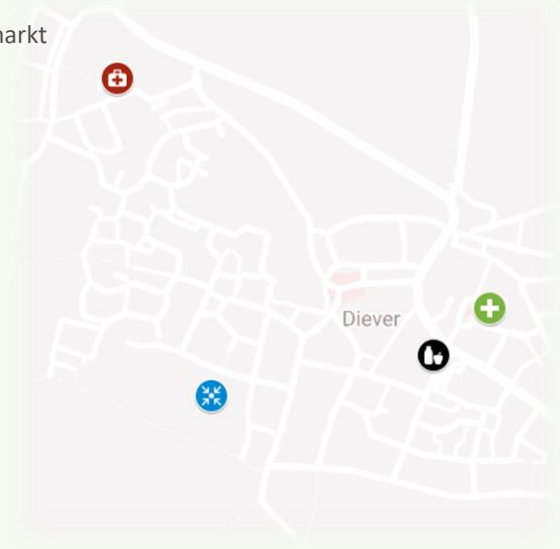
Dwingeloo

Dwingeloo heeft 2.745 inwoners (2023). Het dorp heeft een woonfunctie, maar heeft rondom het dorp veel groen. Daarnaast heeft Dwingeloo verschillende centrale voorzieningen, zoals een gezondheidscentrum, en een woonzorgcentrum voor ouderen. Ook bevinden zich in Dwingeloo twee supermarkten en twee dorpshuizen/ontmoetingsplekken. Het dorpshuis in de kern van Dwingeloo beschikt ook over een bibliotheek. Dit maakt Dwingeloo een aantrekkelijk dorp. Dwingeloo kenmerkt zich door het actieve verenigingsleven.

- Woonvorm voor mensen met een verstandelijke beperking
- Dorpshuis/ontmoetingsplek
- Gezondheidscentrum
- Huisarts
- Woonzorgcentrum voor ouderen
- Supermarkt

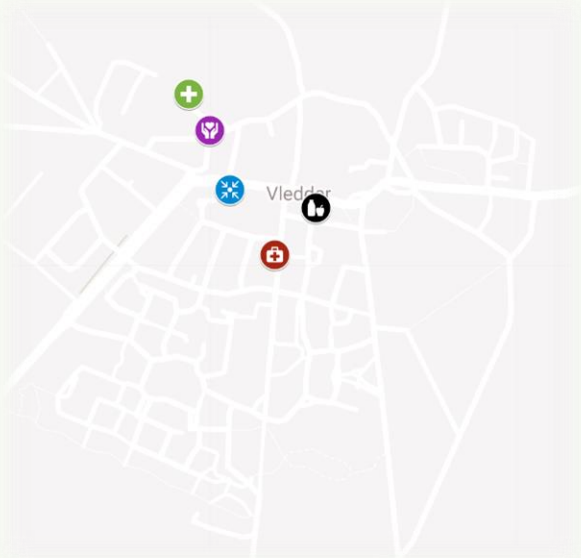
Diever

Diever is met 2.985 inwoners (2023) te vergelijken qua inwoneraantal met Dwingeloo en behoort ook tot de vier voorzieningenkernen. Bijzonder aan Diever zijn de twee brinken en de entree tot het Nationaal Park Drents-Friese Wold. Daarnaast bevindt zich in Diever een groot woonzorgcentrum voor ouderen, een dorpshuis/ontmoetingsplek (met bibliotheek), supermarkt en een huisarts.

Vledder

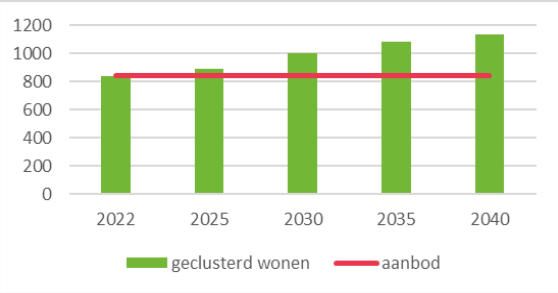
Vledder telt met 2.005 de minste inwoners (2023). Ook dit dorp kent een lange geschiedenis, met onder andere de in 1818 opgerichte Maatschappij van Weldadigheid. Vledder karakteriseert zichzelf door rust en ruimte met mooie natuurgebieden dichtbij. De sociale cohesie in het dorp is sterk. Wat betreft voorzieningen heeft Vledder een supermarkt, een woonzorgcentrum (Naobuur) voor ouderen, een huisartsenpraktijk, een Thomashuis voor mensen met een verstandelijke beperking en een dorpshuis/ontmoetingsplek (incl. bibliotheek).

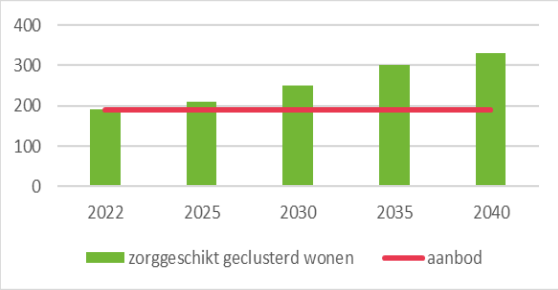
Toenemende behoefte aan geclusterd wonen

Om een beeld te krijgen van de toekomstige woningbouwopgave in gemeente Westerveld, maken we gebruik van een woonvraagprognose. Het scenario is gebaseerd op de demografische ontwikkelingen in Westerveld. In dit scenario is te zien dat er met de groei van het aantal ouderen, ook een groei in de vraag naar geclusterde woonvormen komt.

Behoefte geclusterd wonen voor ouderen*

Behoefte zorggeschikt geclusterd wonen*

De toekomstige groei in de behoefte aan zorggeschikt (geclusterd) wonen zal niet met een uitbreiding van intramurale plekken worden opgevangen, dus dit moet worden opgevangen met geclusterde woonconcepten en reguliere woningen.

Behoefte geclusterd wonen ouderen naar marktsegment

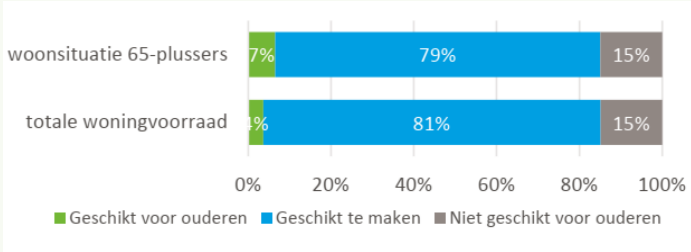
Marktsegment	2022	2030	2040
Sociale huur	180	200	210
Particuliere huur	50	60	70
Koop	600	740	850

De huidige vraag naar geclusterde koopwoningen is het grootst, en de verwachting is dat dit tot 2040 ook zo zal blijven. Wel neemt de vraag naar geclusterde woningen in elk marktsegment toe. Er ligt dus een ver(nieuwbouw)opgave waarbij geclusterde woningen moeten worden gerealiseerd waarin mensen zelfstandig kunnen wonen met enige vorm van ondersteuning.

***Definities geclusterde en zorggeschikte woningen:**
Geclusterd: Woningen die deel uitmaken van een complex of groep van woningen (min. 10) die speciaal bestemd zijn voor ouderen.
Zorggeschikt: Zelfstandige woningen in een geclusterde woonvorm die zo ingericht zijn dat hier goed verpleegzorg geleverd kan worden.

Woningvoorraad beperkt geschikt, maar wel aanpasbaar

Momenteel is slechts 4% van de woningvoorraad geschikt* voor mensen met een mobiliteitsbeperking. Dit komt doordat er veel ruime grondgebonden woningen met grote kavels zijn. Wel zijn er kansen om deze woningen levensloopgeschikt te maken, want zo'n 80% van de woningvoorraad is aanpasbaar.

Hoge vergrijzing in bepaalde kernen nu, en in de toekomst

Ook per kern valt op te merken dat de vergrijzing momenteel hoog is en naar verwachting in de toekomst zal toenemen. In 2022 hebben Vledder (53%), Zorgvlied (51%) en Frederiksoord (49%) het hoogste percentage 65+ huishoudens. Prognoses tot 2040 tonen een opvallende verschuiving, waarbij Oude Willem (71%) en Doldersum (70%) een opmerkelijk hoog percentage 65+ huishoudens zullen hebben. Bijna alle kernen in Westerveld zullen voor meer dan 50% uit 65+ huishoudens bestaan in 2040, wat een effect zal hebben op de zorginfrastructuur. De tabel hieronder presenteert de vier voorzieningenkernen en het percentage 65+ huishoudens in 2022 en 2040.

Dorpskern	65+ huishoudens 2022	65+ huishoudens 2040	Toename
Havelte	48%	51%	+ 3%
Dwingeloo	40%	52%	+ 12%
Diever	48%	54%	+ 6%
Vledder	53%	56%	+ 3%

*Er wordt bij het bepalen van de geschiktheid vastgesteld of de woning rollatorgeschikt is of niet.

Aandachtsgroepen

- Naast ouderen zijn er nog andere groepen in de samenleving die aandacht verdienen als het gaat om wonen en zorg. Deze mensen bevinden zich in een kwetsbare situatie of hebben een specifieke woon(zorg)behoefte. Een deel van deze groepen heeft zorg en ondersteuning nodig om passend te kunnen wonen.

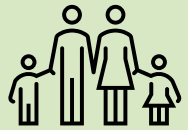
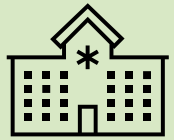
- In Westerveld wonen zo'n **200 personen** met een verstandelijke beperking. Daarnaast wonen er ongeveer **10 personen** met een lichamelijke beperking en ongeveer **15 personen** met een zintuigelijke beperking. Een (groot) deel van deze mensen heeft een ondersteunings- of zorgbehoefte. Daarnaast is het aanbieden van passende woonconcepten voor deze groep erg belangrijk. Wanneer personen uit deze groepen nog niet in een passende woonvorm wonen, hebben zij een urgentieverklaring nodig, zodat zij op korte termijn naar een passende woonvorm kunnen verhuizen.

- Ieder jaar stromen er tussen de **5-15 personen** uit intramurale instellingen (uitstroom uit Maatschappelijke Opvang, Jeugdzorg met verblijf, Beschermd Wonen en detentie) uit naar Westerveld. Deze personen hebben vaak een urgentieverklaring nodig om op korte termijn aan huisvesting geholpen te worden, zodat zij niet dak- of thuisloos worden. Daarnaast heeft een (groot) deel van deze uitstromers behoefte aan enige vorm van ambulante begeleiding.

- Gemeente Westerveld heeft voor de eerste helft van 2024 een taakstelling van **21 statushouders**. Deze personen krijgen allen een urgentieverklaring en moeten binnen enkele maanden gehuisvest worden.

- Ook heeft Westerveld een groep woonwagenbewoners. Het wonen in een woonwagen is erkend als vast onderdeel van de culturele identiteit van woonwagenbewoners in Nederland. Zij die een aanvraag doen voor een woonwagen, zouden dus binnen redelijke termijn moeten worden voorzien in hun woonvraag. Op het moment zijn er in Westerveld **25 standplaatsen**. Het is van belang dat de behoefte aan woonwagens in Westerveld wordt gepeild.

- Arbeidsmigranten zijn lastig in beeld te brengen, maar dit maakt de groep ook kwetsbaar voor ongewenste woonsituaties. Voor short-stay en mid-stay arbeidsmigranten zijn woonconcepten voor flexibel wonen tegen een lage huurprijs nodig. Een schatting van het aantal (kwetsbare) arbeidsmigranten in Westerveld (Decisio, 2022) kwam op een omvang van **10-100 arbeidsmigranten.**

Overkoepelende thema's uit beleid

Als basis voor de woonzorgvisie zijn alle relevante beleidsdocumenten van de gemeente Westerveld, de regio en de provincie doorgespit. Hieruit zijn een aantal overkoepelende thema's gekomen. Dit zijn ambities die vanuit gemeente, regio of provincie zijn uitgesproken. Dit vormt een basis voor de rest van het proces.

	Wat?	Hoe?
1 Preventie • Het is van belang om de zorgvraag waar mogelijk al vanaf de voorkant aan te pakken.	❖ Zelf- en samenredzaamheid ❖ Eigen verantwoordelijkheid ❖ Positieve gezondheid ❖ Vroegsignalering	❖ Gezond leven ❖ Sterke sociale basis ❖ Aanwezig in wijken, buurten en dorpen
2 Klaar voor de toekomst • Het is van belang dat we als gemeente voorbereid zijn op de toenemende zorgvraag in de toekomst.	❖ Toekomstbestendig wonen	❖ Zorggeschikte of aanpasbare woningen ❖ Voldoende toereikende voorzieningenstructuur en ontmoetingsplekken
3 Samenwerking • Het is van belang dat alle relevante woon-zorgpartijen binnen de gemeente met elkaar samenwerken.	❖ Integrale samenwerking tussen gemeente, zorg- en welzijnspartijen, inwoners en woningcorporaties	❖ Samen werken aan gezonde zorg (bijv. DOS projecten) ❖ Nieuwe (bewoners-)initiatieven stimuleren